

LUISTEREN: LOSLATEN EN UITSPREKEN

De uitgeschreven tekst van Oeds Blok in het gelijknamige filmpje

versie maart 2019

Luisteren - de praktijk van pionieren

In 2012 zijn we met een aantal buurtgenoten gaan experimenteren met de Buurtkerk Soesterkwartier in Amersfoort. Via het wijkteam kregen we contact met een vrouw, die hier in de buurt woonde. We kwamen bij haar thuis om te helpen met opruimen. Een heel leuk mens, creatief.

Ik herinner me nog goed dat we op een gegeven moment aan tafel zaten, een bakje koffie aan het drinken en ze was aan het vertellen en wij luisterden. Ze had het over karma en sterrenbeelden. Ik merkte dat door mijn hoofd flitste: 'Karma, sterrenbeelden? Wat een onzin!' Ik merkte dat ik op dat moment niet meer kon luisteren.

In de pioniersreis is luisteren de eerste stap. Maar daar stopt luisteren niet! Luisteren is de basishouding door alle fasen van de pioniersreis heen. Tsjja, en dan de praktijk... We merken in de ervaringen en gesprekken met pioniersplekken dat er allerlei vragen leven.

Herken jij ook dat open staan voor de ander, die heel anders is dan jij, best een grote stap is? Vind jij het ook zo verleidelijk om met activiteiten te beginnen die je zelf bedenkt, zonder dat je hebt geluisterd naar de mensen met wie je iets wilt doen? Ben jij ook wel goed in een flyer maken of communicatie met social media, en merk je dat een directe ontmoeting met iemand een stuk spannender voelt?

Ik wil stil staan bij de basishouding in luisteren. Dat doe ik door iets te vertellen van mijn eigen ervaring over de dynamiek tussen mensen van loslaten en je uitspreken, persoonlijk en als gemeenschap. Ik sluit af met de vraag wat de waarde is van luisteren en met twee oefeningen die je kunt gaan doen.

Luisteren - je basishouding

Leren luisteren is voor mij een lange weg van oefenen. Wat gebeurde er met mij in de ontmoeting met de vrouw uit de buurt? Als ik erop terugkijk dan realiseer ik me: ik voelde me bedreigd door wat zij zei over karma en sterrenbeelden. Ik had een oordeel. Ik denk dat onbewust ook angst meespeelde, omdat een andere manier van denken dichtbij kwam. Daardoor was ik weg. Ik kon niet meer luisteren. En misschien nog wel vervelender: ik kon niet meer nieuwsgierig zijn naar haar.

Wat mij erg geholpen heeft in de basishouding van luisteren is een ervaring die beschreven wordt in het boek *Prophetic Dialogue*. Dat is de ervaring van de dynamiek tussen mij en de ander van loslaten en je uitspreken.¹

Deze dynamiek begint met *loslaten*. Kan ik aan tafel tijdens de koffie loslaten wat ik allemaal denk te weten? Kan ik loslaten wat ik denk dat goed is, hoe het hoort te zijn? Kan ik mijn oordeel loslaten? Dan is er ruimte bij mezelf en blijf ik in contact. Ik kan een vraag stellen en nieuwsgierig zijn: 'Wat betekenen de sterrenbeelden voor jou?' Zo geef ik haar de gelegenheid om zich *uit te spreken*. Ik heb wel eens meegemaakt in een ontmoeting dat iemand zei: 'Nu jij deze vragen stelt, zeg ik dingen die ik nog nooit zo onder woorden heb gebracht.'

¹ Stephen B. Bevans en Roger P. Schroeder; *Prophetic Dialogue. Reflections on Christian Mission Today*. New York 2011, met name hoofdstuk 7 'Letting Go and Speaking Out – Prophetic Dialogue and the Spirituality of Inculturation' p. 88-100.

Jezus was een meester in het stellen van vragen. Bijvoorbeeld in de ontmoeting met de vrouw bij de bron (Johannes 4). Jezus vraagt eerst: 'Kun je mij wat water geven?' Hij vraagt door over hoe het is met de vrouw. Wat er speelt in haar leven. Dan komt er ook een moment dat de rollen kunnen keren. Jezus stelt vragen en terwijl ze bij het water staan, zegt Jezus: 'Wat je eigenlijk nodig hebt, is levend water. Ik geef levend water.'

Jezus sluit op die manier aan bij de situatie, bij het moment. Er is contact, waardoor wat Jezus zegt kan aankomen en dicht bij het hart komt. Na het *loslaten* komt er zo een moment van *uitspreken*. Zo kun je dat zelf ook doen in een ontmoeting. Dat er ruimte komt, waarin jij je ook uitspreekt. Dat je iets deelt over je eigen getuigenis, over wat jou hoop geeft. Je kunt ook een woord van Jezus inbrengen in de ontmoeting: 'Nu we het hier over hebben, moet ik denken aan wat Jezus zei.' Zo komt er bij de ander ook ruimte om iets *los te laten* en mogelijk een nieuw perspectief toe te laten.

Luisteren - het geheim van Jezus

Hoe kun je groeien in deze basishouding van luisteren? Ik heb daarin iets ontdekt over de weg van Jezus. Van Jezus wordt iets bijzonders gezegd in Filippenzen 2: 'Hij die de gestalte van God had, hield zijn gelijkheid aan God niet vast, maar deed er afstand van. Hij nam de gestalte aan van een slaaf en werd gelijk aan een mens.' (Filippenzen 2,7) Jezus ontledigde zichzelf.

In de missie van Jezus betekent dat: een basishouding van kunnen *loslaten* van wat ik allemaal weet en hoe het zou moeten. Waardoor ik open kan staan voor de ander, voor zijn of haar manier van leven, gewoontes, geloof en plek. Wat was nu het geheim van Jezus, dat Hij zo open kon staan voor de ander? Ik geloof dat dit te maken heeft met zijn band met zijn Vader. In de relatie met zijn Vader wist Jezus wie Hij was, de geliefde. Zo kon Hij open staan voor de ander en zichzelf geven, zelfs ook naar de vijandige ander. Dit geheim van Jezus is ook mijn eigen leerproces. Wanneer ik meer rust kan houden over mijzelf en vrede kan hebben met mijzelf, dan voel ik de ander veel minder als een bedreiging. Ik kan open staan voor de ander, die heel anders is dan ik. Ik kan de ander ontmoeten als een beeld van God.

Luisteren - samen groeien in luisteren

Hoe kun je als gemeenschap groeien in een basishouding van luisteren? Daarin werkt dezelfde dynamiek van het *loslaten* en het je *uitspreken*. Met onze Buurtkerk zijn we al vrij vroeg begonnen met een brunch en viering op zondagochtend. Pas naar vier jaar gingen we mensen in de buurt vragen: 'Wat is voor jullie een goed tijdstip?' Toen werd er gezegd: 'Nou, op zondagochtend slapen wij altijd uit. Dus zeker niet op zondagochtend.' Eigenlijk had ik dat al veel eerder gehoord. Maar ik hoorde het niet, want het kwam mijzelf niet uit. Daardoor luisterde ik er ook niet naar. Wij waren aan de zondagochtend gewend. Pas na zes jaar zijn we helemaal gestopt met iets op de zondagochtend te doen. We hebben nu op zondagmiddag in de speeltuin een viering en een Koffiehuis. Voor ons was dit een leerproces dat missie is dat je de gemeenschap waar je deel van bent *volgt*: de ritmes van die gemeenschap en ook de agenda van die gemeenschap. Dat is het *loslaten*. Zo kan er een plantje van eigen bodem groeien.

We zijn samen in de buurt gaan navragen: 'Wat is hier goed nieuws?' Iemand zei: 'Jullie moeten evangelie praktiseren.' Een oudere man vertelde: 'Ik heb geen respect voor mensen die geloven en er niet naar leven, maar ik heb wel respect voor mensen die geloven en er wel naar leven.' Wij kregen er als gemeenschap zicht op dat geloof hier vooral wordt gedaan en beleefd. Het wordt niet zozeer bediscussieerd. Zo kregen wij met elkaar een nieuw venster op ons eigen geloof. Om hier ook ons geloof te doen met anderen en te beleven!

Het is belangrijk dat je als gemeenschap een bepaalde rust houdt, dat je het proces niet hoeft te beheersen. Dat je kunt luisteren naar de mensen op de plek waar je bent en dat God je op die manier een weg kan wijzen die je zelf niet had kunnen bedenken.

Luisteren - bekering tot de ander

Het open staan voor de ander voelt voor mij als een tweede bekering. Ik heb meer rust gekregen over mezelf en meer aandacht voor mijn eigen verhaal. Maar ook ben ik meer open gaan staan voor het verhaal van de ander. Het is een bekering tot de ander. Ik kwam erachter dat dit een diepe ervaring is van mensen die met zending te maken hebben. Dat ze spreken over een bekering tot God en een bekering tot de ander.

Je vindt deze ervaring ook terug in de Bijbelse verhalen. Bijvoorbeeld in Handelingen 10 waar het gaat over Petrus en Cornelius. Cornelius is een Romeinse hoofdman en er vindt een ommekeer plaats in zijn leven. Maar in het verhaal lees je ook over een ommekeer van Petrus. Petrus krijgt de opdracht om binnen te gaan in het huis van een heiden, wat absoluut niet kan voor zijn eigen geloof! Toch doet hij het. En dan zegt hij als hij gaat preken tot die Romeinse hoofdman: 'Nu weet ik zelf ook dat God de Heer is van alle mensen.' Het gaat daarin om een 'dubbele bekering'.

Misschien zeg je: 'Ja maar... dat ontmoeten en luisteren kost allemaal tijd. Het is weerbarstig en zoeken. Terwijl ik tempo wil maken met activiteiten om resultaat te laten zien in mijn pioniersplan!' Dan wil ik tegen je zeggen: als je tijd neemt en rust voor het ontmoeten van mensen en voor luisteren, dan ben je goed bezig! Houd dat vast voor jezelf. Deel dat ook met anderen met wie je te maken hebt, een kerkenraad of een commissie. Leg uit wat je doet, zodat je kunt communiceren: luisteren en ontmoeten is voluit deel van de missie.

Luisteren - wat ga je nu doen?

Wat kun je gaan doen om de basishouding van luisteren te oefenen? Daarvoor wil twee oefeningen meegeven.

Oefening 1 is voor jou persoonlijk.

- Ga met iemand voor wie jij meer open wilt staan oefenen met de dynamiek van loslaten en uitspreken.
- Neem voor jezelf de rust om op te schrijven wat er gebeurt. Wat zie je, wat hoor je, wat ruik je, wat voel je, wat leer je? Hoe heb je daarin mogelijk ook God ervaren.
- Je kunt met dit verslag ook intervisie doen in je team. Laat anderen je bevragen over je ervaring en kijk voor jezelf wat je daaruit wilt meenemen.

Oefening 2 is voor jullie als gemeenschap.

- Bespreek samen: op welk punt willen jullie de gemeenschap meer volgen door te luisteren (ritmes van de gemeenschap, de dingen die mensen bezighouden, interesses, kracht, behoeften)?
- Ga met een groepje een aantal mensen vragen over dit thema stellen. Je kunt dat informeel doen als je mensen ontmoet. Je kunt daarvoor ook een afspraak maken.
- Schrijf een verslag en bespreek het met elkaar. Wat komt er naar voren? En ook: wat ga je er mee doen? Deel de ervaringen met je moederkerk, zodat je samen kunt leren.

Mag jij vrede hebben met wie je bent, en met wie de ander is! Mag God je verrassen in ontmoetingen, op een manier die je zelf niet had kunnen bedenken.

Oeds Blok is coördinator & coach gemeentestichting voor de Unie van Baptistengemeenten en Urban Expression en pionier-predikant in Amersfoort. Hij is medeoprichter van het Instituut voor Undefined Leadership en coacht en traint leiders, onder wie veel predikanten. Daarnaast doceert hij het vak Pionierend leiderschap aan het Seminarium van de Unie van Baptistengemeenten en Gemeentebouw aan de Evangelisch Theologische Faculteit Leuven.

www.oedsblok.nl / www.undefendedleader.nl

Om te lezen voor verdere verdieping

Stephen Bevans en Roger Schroeder; *Prophetic Dialogue. Reflections on Christian Mission Today*. (Maryknoll New York: Orbis Books 2011).

- De beweging van missie als expansie naar missie als ontmoeting, verdieping over loslaten en uitspreken

Oeds Blok en Matthijs Vlaardingerbroek; *Survivalgids pionieren. Praktijkverhalen van creatieve gemeentestichting*. (Arnhem: V.O.F. Vindingrijk 2016).

Oeds Blok; '[Aan tafel! Op zoek naar een spiritualiteit van alledag](#)' (PDF) in: *Soteria. Kwartaalblad voor evangelisch theologische bezinning*. 35e jaargang, nummer 1 (Dordrecht: Merweboek 2018), p. 32-40.

- Reflectie op een missionaire houding van ontvangen, geschreven vanuit de praktijk van pionieren in Soesterkwartier, Amersfoort

Oeds Blok; '[Nieuwe vormen van gemeenschap. Het verhaal van drie jaar pionieren in het Soesterkwartier](#)' (PDF) in: *Soteria. Kwartaalblad voor evangelisch theologische bezinning*. 33e jaargang, nummer 1 (Dordrecht: Merweboek 2016), p. 7-21.

Margrietha Reinders; *Heilig Vuur. Een pioniersreis voor beginners*. (Arnhem: Protestantse Kerk Amsterdam & V.O.F. Vindingrijk 2016).

Clemens Sedmak, *Doing Local Theology. A Guide for Artisans of a New Humanity*. (Maryknoll New York: Orbis Books 2002).

- Een gids die je helpt om te komen tot een 'kleine theologie van je plaats'

Miroslav Volf; *Exclusion and Embrace: A Theological Exploration of Identity, Otherness, and Reconciliation*. (Nashville, TN: Abingdon 1996).

- Verdieping over het ontmoeten van de ander. Over de omgang tussen Vader, Zoon en Geest en wat dit betekent voor de omgang tussen mensen, over identiteit, omarming en verzoening.

www.lerenpionieren.nl

Landelijk team pionieren
info@protestantsekerk.nl
 030 8801892